

TERVISEAMET

2023. AASTA

PILOOTPROJEKTI „TÄTOVEERIMISTEENUSE TERVISEOHUTUSEST NOORTELE“ KOKKUVÕTE

SISUKORD

1

SISSEJUHATUS

2

EESMÄRK

3

SIHTGRUPI VALIK

4

VESTLUSTUNDIDE LÄBIVIIMINE JA KÄSITLETUD TEEMAD

5

KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

6

LISA 1 - ANONÜÜMNE ARVAMUSKÜSITLUS
TÄTOVEERIMISTEENUSE TERVISERISKIDEST

SISSEJUHATUS

Nahakaunistamine on tänapäeval väga levinud trend. Kui ajaloos on see olnud rohkem meeste teema, siis nüüd võime näha püsivate nahakaunistustega mõlemaid sugupooli. Huvi selle vastu on juba noores eas. Põhjusi võib olla mitmeid: põnevus, soov olla popp, eristuda ja väljendada ennast sellisel moel.

Noor võib tajuda tätoveerimist kahjutu ja riskivabaprotseduurina, kuid ometi võib teadmatusel tehtud valik mõjutada suuresti tema tervist ja edasist elu. Noortele on vaja infot teadvustamiseks, kellele see teenus on mõeldud. Samuti on hea teada, millised on vastunäidustused ja terviseseisundid, mille puhul tuleks kõigepealt arstiga konsulteerida või plaanist hoopis loobuda.

EESMÄRK

Projekt kutsuti ellu informeerimaks noori tätoveerimisega kaasnevatest terviseohtudest ning selgitada neile protseduuriga seotud võimalikke mõjusid tervisele.

SIHTGRUPI VALIK

Projekti esimeseks ülesandeks oli leida kõige tundlikum vanusegrupp, kes oleks avatud ja huvitatud täiendama oma teadmisi selle teemaga seonduvatest terviseohtudest. Koostöös pedagoogidega arutleti vanuselise vastuvõtlikkuse ning teema aktuaalsuse üle. Valimisse jäid gümnaasiumiastme õpilased (16–18-aastased noored).

Esimene vestlus viidi läbi Orissaare Gümnaasiumis, kus olid esindatud kõik vanusegruppid (16–18 a) väiksemas koosseisus kümnendast kuni kaheteistkümnenda klassini.

Vestluses jälgiti koos õpetajaga noorte aktiivsust kuulamisel ja huvi küsimuste esitamisel. Vesteldes tuli välja, et kuueteistaastaste seas ei ole teema veel väga aktuaalne ega paku kuigi suurt huvi. Kaheksateistaastastest oli osa oma plaani juba suures osas teoks teinud ja nn „ise targad“, samas kui seitsmeteistaastaste seas on soov paljudel olemas, plaanegi juba tehakse, kuid teenust ei saada veel nii vabalt kätte.

VESTLUSTUNDIDE LÄBIVIIMINE JA KÄSITLETUD TEEMAD

Eeltoodut arvestades valiti projekti sihtrühm: gümnaasiumi üheteistkümnenda klassi noored. Saaremaal on uus riigigümnaasium, kus on viis paralleelklassi. Vestlustunnid viidi läbi kõikide klassidega eraldi, et edastada sõnumit individuaalsemalt, mis annaks noorele rohkem julgust ja võimalusi ise kaasa rääkida, küsida, arutleda. Kokku toimus kuus vestlustundi.

Tunni alguses viidi läbi küsitlus, et selgitada välja, kui teadlikud on noored ohtudest. Selleks anti neile võimalus anonüümselt oma teadmisi näidata. Küsitluses oli kokku 103 osalejat, vastati valikuliselt. Selgus, et suurem osa – üle 80% – osalenutest oli nahakaunistustest huvitatud, kuid polnud neid veel teha lasknud. Üldse polnud huvitatud u 20% vastanutest, mis näitas, et sihtgrupiks sai valitud õige vanus. Lisaks said nad näidata oma teadmisi tätoveerimisteenuse riskide ning tätoveerija vajaliku kvalifikatsiooni kohta (tulemused vt Lisa 1).

Vestlused algasid sissejuhatusega tätoveerimise ajaloost, jõudes teemaga tänapäeva. Eesmärk oli tutvustada tätoveerimiskultuuri ajalugu ja olemust, et noor mõistaks, mis on olnud keha märgistamise/kaunistamise põhjused varem ja milline on selle võimalik tähendus tänapäeval. Idee oli panna nad mõistma, mis on olnud tätoveerimise mõtte ja tähendus läbi ajaloo, ning mõtlema, milliseid sõnumeid võib mingi nahakaunistus tahtmatult edasi anda. Tähelepanu juhiti ka sellele, et elu jooksul inimese keha muutub, samuti muutub mõttemaailm ning arusaamised. Oluliseks peeti anda edasi mõtet, et noorel oleks kasulik selgeks mõelda, kas püsiv nahakaunistus on ka aastaid hiljem tema jaoks sama tähenduslik kui täna. Lisaks on tähtis osata orienteeruda tänapäeval, et leida pädev teenuseosutaja, ning teada, kuidas hoiduda kehvast teenusest. Selle eelduseks on kursisolek, millised ruume nähes peaks peas süttima ohutuluke, et siia küll ei maksa minna, või millised on nõuded protseduuri ohutusele. Neil teemadel oli vestlustundides suur rõhk.

Õpilastelt uuriti ka nende teadmisi ja milliseid ohtusid nad erinevates olukordades oskavad märgata. Selgus, et noored teavad vähe tintide koostisest ja ohtlikkusest, sellest räägitud tõi noorte näole üksjagu imestust ning järgnes palju täiendavaid küsimusi ja elav arutelu. Eelnev suunas käsitlema ka tätoveeringu eemaldamise portsessi, mille kohta noortel samuti pole piisavalt õiget infot. Kohati on tekkinud kuvand, nagu oleks tätoveeringu eemaldamine kiire, tõhus ja ohutu protseduur.

Et noor tajuks võimalike ohtude tõsidust nii tätoveerimisel kui ka tätoveeringu eemaldamisel, näidati esitlusel ebaõnnestunud protseduuride tagajärgi ning kirjeldati konkreetseid juhtumeid (teaduskirjanduse ja meedias avalikustatud juhtumite põhjal). Käsitleti nii tindiallergiat kui ka hügieeni. Kui esialgu oli kahtlus, et selline visuaalne info võib olla liiga häiriv, siis üsna kohe selgus, et pigem mitte. Konkreetsetest olukordadest ausalt ja otse rääkimine andis õpilastele mõtteainet ning elavdas arutelu.

Vestlustel oli selgelt näha, et teema läks noortele korda. Vabas õhustikus läbi viidud tund andis õpilastele julgust lisaks küsimuste esitamisele ka ise välja tuua reaalseid situatsioone ja arutleda teemade üle, mis rohkem selgitust vajasisid.

Iga tunni lõpetas sõnum: „Jääge terveks!“

KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

- Turul on väga palju erinevaid teenusepakkujaid ja kõiges orienteeruda on noortel keeruline. Oluliseks kriteeriumiks on enamasti hind, kuid pahatihti on nii, et odavam ei pruugi olla kvaliteetne ja ohutu.
- Sellest tulenevalt sündis pilootprojekt tätoveerimise ohtudest noortele, et anda neile asjakohaseid teadmisi ja panna nad enne otsuse tegemist see hoolikalt läbi mõtlema.
- Läbi viidud vestlustundide käigus jõuti järeldusele, et noortel on tätoveerimise kohta palju teadmatust ja küsimusi, seepärast tuleks teemat veelgi rohkem tutvustada ja nendega sellest rääkida. Küsitluse tulemustest selgus, et osadel alaealistest on õnnestunud juba endale nahakaunistus teha, mis on selge ohumärk turul toimuvast.
- Noored, kel huvi on tekkinud, ei pöördu üldjuhul oma vanemate poole teema arutamiseks, kuna kardavad vastuseisu, samas pole neil piisavalt teadmisi teenuse ohutusest ning rääkida pole ka tavaliselt kellegagi peale sõbra. Projekti korraldajad julgustasid õpilasi rohkem pöörduma ja küsima, kui miski selle teema juures neile muret teeb. Kui võetakse aega eelnevalt kõik nüansid samm-sammult läbi mõelda, jõuab nii mõnigi arusaamisele, et tal seda kaunistust siiski tarvis ei ole. Ka pärast vestlusi, kui mure või küsimusega pöörduiti individuaalselt, märkis nii mõnigi noor, et soov tätoveerida tõesti oli, kuid uute teadmiste valguses on tekkinud mõte seda pigem mitte teha.

LISA 1

Anonüümne arvamusküsitlus tätoveerimisteenuse terviseriskidest

1. Kas oled kunagi soovinud teha endale tätoveeringut? (üks vastusvariant)

- Üldse ei tunne huvi selle vastu: 19
- Olin kunagi proovimisest huvitatud, kuid praeguseks juba ei soovi: 12
- Olen sellest huvitatud, kuid ei ole veel teinud: 85
- Tätoveering on mul juba tehtud: 8

2. Sinu arvamus, millised riskid on seotud tätoveerimisteenusega?
(loetle oma arvamuse järgi)

Rohkem esinenud vastused: nahavähk, allergia, kõhulahtisus, armid, veremürgitus, HIV, peavalu, põletikud, infektsioon, peavalu, punetus, sõltuvus, pole kursis.

3. Mis värvi tätoveerimistint kannab kõige rohkem terviseriske? (üks vastus)

- Must: 11
- Sinine: 14
- Roheline: 58
- Punane: 27

4. Vali, mida sa ise eeldaksid (võib olla üks või mitu vastust). Milline haridus võiks olla tätoveerijal?

- Meditsiiniline: 35
- Kunstialane: 34
- Tätoveerija kutseharidus: 28
- Tervisekaitsepetsialist: 12

5. Kas vastab tõele, et seaduste järgi ei ole nõutud tätoveerijalt eriharidust?

- JAH: 76%
- EI: 24%